

Prof. dr. sc. Krešimir Jakopčić, dipl. ing. kemije

(30. studenoga 1930. – 25. veljače 2016.)

Nedavno smo zauvijek ispratili i oprostili se od kolege dr. sc. Krešimira Jakopčića, dugogodišnjeg cijenjenoga profesora u Zavodu za organsku kemiju na Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije. Unatoč zdravstvenim krizama koje je posljednjih nekoliko godina imao u više navrata i koje su ga ozbiljno ugrožavale, vraćao se u normalnu životnu kolotečinu primjerenu životnoj dobi. No povremeni prijateljski razgovori na dogovorenim ili slučajnim susretima u gradu na kavi ili čaju, kojima smo se svi veselili i koji su nas vraćali u vrijeme zajedničkog rada u Zavodu, postupno su se prorjeđivali. Planirani dogovor o sljedećem čaju nije se ostvario.

Krešimir Jakopčić rođen je u Zagrebu, gdje je 1949. maturirao na Prvoj muškoj realnoj gimnaziji. Diplomirao je 1956. na Kemijskom odjelu Tehničkog fakulteta s diplomskim radom izrađenim u Zavodu za organsku kemiju pod vodstvom profesora Viktora Hahna. Od 1957. godine, kao suradnik profesora Viktora Hahna, radi na Institutu Ruđer Bošković, gdje je izradio i svoju doktorsku disertaciju: "Prilog poznavanju tioamida aminokarbonskih kiselina". Doktorirao je 1963. na Tehnološkom fakultetu u Zagrebu. Na Institutu Ruđer Bošković radio je u razdoblju 1957. – 1968. kao asistent, viši asistent te kao voditelj Laboratorija za preparativnu organsku kemiju. Krajem 1966. odlazi na jednogodišnju specijalizaciju u Veliku Britaniju kod profesora Andrewa Peltera na Kemijskom odjelu Sveučilišta u Manchesteru.

Nakon izbora za docenta 1967. u veljači 1968. prelazi na Tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu te preuzima dio nastave u Zavodu za organsku kemiju. S djelatnošću na Institutu Ruđer Bošković nastavlja kao vanjski suradnik sve do 1974., a zatim još dvije godine kao volonter po ugovoru o međusobnoj znanstvenoj suradnji. U zvanje izvanrednog profesora iz organske kemije izabran je u veljači 1973., a za redovnog profesora i znanstvenog savjetnika u prosincu 1978.

Nakon prerane smrti profesora Hahna (1970.), izabran je za predstojnika Zavoda za organsku kemiju Tehnološkog fakulteta. Tu funkciju, uz prekid od godinu dana, obavlja 17 godina. Bio je voditelj više znanstvenih projekata. Dužnost dekana Tehnološkog fakulteta obnašao je u akademskim godinama 1977./78. – 1978./79. a od 1975. – 1976. obavljao je dužnost predsjednika Znanstveno-nastavnog vijeća Kemijsko-tehnološkog studija. Od 1968. godine vanjski je suradnik, a kasnije i pročelnik Odjela za sintetsku organsku kemiju Sveučilišnog instituta za organsku kemiju te član njegova Upravnog odbora. Od 1980. član je Centra za kemiju prirodnih spojeva JAZU (danas HAZU).

Umirovljen je 1997. godine.

Na redovnom dodiplomskom Kemijsko-tehnološkom studiju Tehnološkog fakulteta, od izbora za docenta do umirovljenja, predavao je kolegije Moderne metode u organskoj kemiji, Strukture i mehanizmi u organskoj kemiji te Organska kemija. Kolegij Organska fotokemija predavao je od 1973. na poslijediplomskom studiju Sveučilišta i Prirodoslovno-matematičkog fakulteta. Na poslijediplomskim studijima matičnoga fakulteta predavao je kolegije Odabrana poglavlja organske kemije, Moderne metode organske kemije, Odabrane metode organske sinteze, Kemija heterocikla i Organska kemija za napredne. Nastavom na poslijediplomskim studijima nastavlja i poslije umirovljenja. Bio je voditelj i/ili mentor četrdesetak diplomskih radova, 15 magistarskih i šest doktorskih disertacija.

Osnovni znanstveni interes profesora Jakopčića, tijekom rada na Institutu Ruđer Bošković, ali i na Tehnološkom fakultetu odnosio se na područje sinteze i istraživanja organskih spojeva. Uža područja vezana su uz kemiju sumpornih spojeva (sinteza i studij amino-, hidroksi-, nitro-, halogeno- i drugih tioamida), posebice tioamida s potencijalnim citostatskim, radiomimetskim i radioprotektivnim djelovanjem; kemiju heterocikličkih spojeva (sinteza i istraživanje spojeva iz reda furana, tiazola, 4-pirana i 4-piridona); pripremu i primjenu kelatogenih spojeva iz reda poliaminpolioctenih kiselina i 3-hidroksi-4-piridona. Istraživanja furanskih spojeva posebice su usmjerena na intramolekulske Diels-Alderove reakcije tercijarnih alilfurfurilamina kao i na mikrovalovima potpomognute IMDAF reakcije. Znanat interes usmjerio je i na studij diariletilena te fotokemijske transformacije spojeva iz reda ariletilena, 4-pirana i furana. Objavio je šezdesetak izvornih znanstvenih radova, pretežito u časopisima s međunarodnom recenzijom, jedan stručni i jedan pregledni rad.

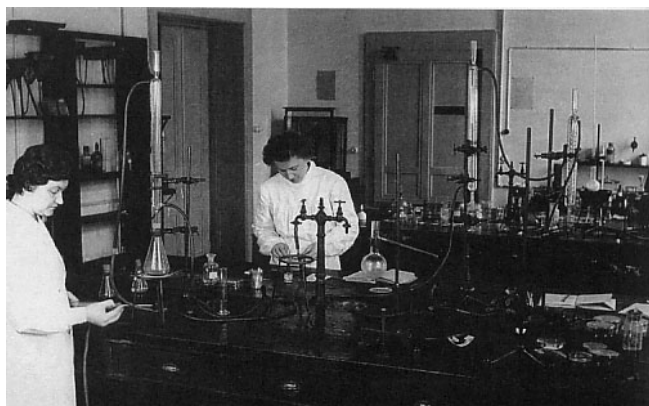
Sudjelovao je u organiziranju i radu brojnih znanstvenih skupova s više od 80 priloga koji su objavljeni kao kratki ili prošireni sinopsisi u odgovarajućim kongresnim publikacijama. Bio je član znanstvenog odbora II. Jugoslavenskog simpozija o organskoj kemiji (1985.), predsjednik organizacijskog odbora IX. Sastanka kemičara Hrvatske (1985.), predsjednik organizacijskog odbora Znanstvenog skupa posvećenog profesoru Vladimiru Prelogu povodom 80. obljetnice rođenja (1986.), zamjenik predsjednika i član znanstvenog odbora Sastanka kemičara Hrvatske (1987.) i član međunarodnog savjetodavnog odbora znanstvenog skupa "1st Mediterranean Meeting on Photochemistry", Catania, Italija (1991.).

Slika 1 – Studenti (1956./57.) u nešto ranije uređenom laboratoriju

Član je Hrvatskoga kemijskog društva od 1950., gdje više godina obnaša dužnosti člana Upravnog odbora odnosno Predsjedništva (1973. – 1984. i 1986. – 1992. godine), člana Nadzornog odbora (1980. – 1984.), rizičara (1973. – 1979. i 1990. – 1992.), predsjednika (1986. i 1987.), te dopredsjednika (1988. i 1989.). Član je Hrvatskoga društva kemijskih inženjera i tehnologa od 1958., European Photochemistry Association (od 1980.), International Society of Heterocyclic Chemistry (od 1985.) te The New York Academy of Sciences. Više godina bio je članom užeg odbora i zajedničke komisije DITH-a i HKD-a za izradu hrvatske verzije IUPAC-ove nomenklature organske kemije. Bio je predstavnik Hrvatskoga kemijskog društva u Uniji kemijskih društava Jugoslavije (1987. – 1991.) i komisiji za međunarodnu suradnju Unije kemijskih društava Jugoslavije (1990. – 1991.).

Profesor Jakopčić aktivno se bavio organizacijom obrazovanja i znanosti u Hrvatskoj i na Sveučilištu u Zagrebu. Bio je član Odbora za nastavu i osobna pitanja Sveučilišta (1975. – 1976.), član Znanstveno-nastavnog vijeća Sveučilišta (1977. – 1979.), član Skupštine Sveučilišta (1979. – 1982.), predsjednik Zajednice visokog obrazovanja tehničkih znanosti u području tehnologija (1979. – 1981.), delegat Zagrebačkog sveučilišta u Zajednici sveučilišta Hrvatske (1981. – 1982.), potpredsjednik OSIZ-a usmjerenog obrazovanja kemije, nafte i rudarstva šire zagrebačke regije (1975. – 1976.), delegat Tehnološkog fakulteta u SIZ-u za znanstveni rad Hrvatske (1982. – 1986.), predsjednik Planske komisije SIZ-a II za znanstveni rad Hrvatske (1983. – 1986.), član Planske komisije RSIZ-a za znanstveni rad Hrvatske (1983. – 1986.), član radne grupe RSIZ-a za znanstveni rad Hrvatske za izradu srednjoročnih planova znanosti Hrvatske (1985. – 1990.), delegat Tehnološkog fakulteta u SIZ-u znanosti Hrvatske (1987. – 1992.), predsjednik Planske komisije SIZ-a II za znanstveni rad u kemijskoj djelatnosti (1987. – 1992.), te član Komisije za nagrade za životno djelo Odbora za dodjelu nagrada Sabora Hrvatske (1989. – 1991.).

Slika 2 – Istraživački laboratorij Zavoda za organsku kemiju

Kao što je navedeno profesor Jakopčić predavao je niz izbornih kolegija na višim godinama dodiplomskog studija i na poslijediplomskom studiju no većinu svog radnog vijeka, od 1970. do umirovljenja, predaje Organsku kemiju. Nastavljajući tradiciju organske kemije u Zagrebu i gradeći, u najboljem smislu riječi na temeljima koje je postavio profesor Hahn, stalno je unaprjeđivao nastavu kolegija organske kemije. U vrijeme vrlo dinamičnog razvoja organske kemije u svijetu, svoja predavanja stalno je dopunjavao novim i modernijim tumačenjima. U svim kolegijima koje je predavao nastojao je materiju strukturirati na način koji će budućim inženjerima omogućiti njezinu primjenu u njihovom radu. Mnogim generacijama studenata ostaje u sjećanju kao izvrstan predavač koji je vrlo sustavno i na svojstven, miran i staložen način izlagao složeno gradivo organske kemije, uvijek nadopunjeno najnovijim spoznajama. Kao ispitivač bio je beskraino strpljiv i tolerantan. Treba istaknuti njegovo nastojanje i djelovanje da se na Tehnološkom fakultetu, a kasnije i na Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije, ne zapostavi kemija kao temeljna disciplina nužna za razvoj kemijske tehnologije i inženjerstva.

Kao umirovljenik i dalje je aktivno sudjelovao u znanstvenom radu na projektu zaokružujući svoju problematiku i pomažući mlađim suradnicima, koji mu i ovim putem na tome zahvaljuju.

Profesor Jakopčić bio je čovjek vrlo široke kulture koji je dobro poznao muziku, književnost i likovne umjetnosti. Imao je poseban dar za tehniku općenito kao i za različite instrumentalne tehnike. U svom odnosu prema ljudima profesor Jakopčić je bio nenametljiv i samozatajan.

Velika hvala profesoru Kreši Jakopčiću za sve riječi potpore i ohrabrenja koje nam je upućivao, hvala mu i za riječi dobronamjerne kritike. Kao kolega i prijatelj, kao nastavnik i znanstvenik zauvijek će ostati u našim mislima.

Zagreb, ožujak 2016.

Marija Šindler
Nafis Defterdarović